

ΘΕΜΑ 2^ο

ΚΕΙΜΕΝΟ (Περί ειρήνης 53 - 57)

Ὁ δὲ πάντων σχετλιώτατον· οὐδὲ γὰρ ὁμολογήσαιμεν ἂν πονηροτάτους εἶναι τῶν πολιτῶν, τούτους
 πιστοτάτους φύλακας ἡγούμεθα τῆς πολιτείας εἶναι, καὶ τοὺς μὲν μετοίκους τοιοῦτους εἶναι
 νομίζομεν οἷους περ ἂν τοὺς προστάτας νέμωσιν, αὐτοὶ δ' οὐκ οἴομεθα τὴν αὐτὴν λήψεσθαι δόξαν
 τοῖς προεστώσιν ἡμῶν. Τοσοῦτον δὲ διαφέρομεν τῶν προγόνων, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς αὐτοὺς
 5 προστάτας τε τῆς πόλεως ἐποιοῦντο καὶ στρατηγούς ἤρουντο, νομίζοντες τὸν ἐπὶ τοῦ βήματος τὰ
 βέλτιστα συμβουλευῆσαι δυνάμενον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄριστ' ἂν βουλευέσασθαι καὶ καθ' αὐτὸν
 γενόμενον, ἡμεῖς δὲ τοῦναντίον τούτων ποιούμεν· οἷς μὲν γὰρ περὶ τῶν μεγίστων συμβούλους
 χρώμεθα, τούτους μὲν οὐκ ἀξιούμεν στρατηγούς χειροτονεῖν ὡς νοῦν οὐκ ἔχοντας, οἷς δ' οὐδεὶς ἂν
 οὔτε περὶ τῶν ἰδίων οὔτε περὶ τῶν κοινῶν συμβουλευέσασθαι, τούτους δ' αὐτοκράτορας ἐκπέμπομεν
 10 ὡς ἐκεῖ σοφωτέρους ἐσομένους καὶ ῥῶον βουλευσομένους περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἢ περὶ
 τῶν ἐνθάδε προτιθεμένων. Λέγω δὲ ταῦτ' οὐ κατὰ πάντων, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐνόχων τοῖς λεγομένοις
 ὄντων. Ἐπιλίποι δ' ἂν με τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας, εἰ πάσας τὰς πλημμελείας τὰς ἐν τοῖς
 πράγμασιν ἐγγεγενημένας ἐξετάζειν ἐπιχειροῖην. Τάχ' οὖν ἂν τις τῶν σφόδρα τοῖς λεγομένοις
 ἐνόχων ὄντων ἀγανακτήσας ἐρωτήσῃεν· «πῶς, εἴπερ οὕτω κακῶς βουλευόμεθα, σωζόμεθα καὶ
 15 δύναμιν οὐδεμιᾶς πόλεως ἐλάττω κεκτημένοι τυγχάνομεν;» ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτ' ἀποκρινάμην ἂν, ὅτι
 τοὺς ἀντιπάλους ἔχομεν οὐδὲν βέλτιον ἡμῶν φρονοῦντας.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1. Ὁ δὲ πάντων σχετλιώτατον:** προεξαγγελτική παράθεση. **πονηροτάτους:** κατηγορούμενο *‘ὡς τους πλέον κακούς’*. **τῶν πολιτῶν:** γενική διαιρετική.
- 2. πιστοτάτους:** επιθετικός προσδ. **φύλακας:** κατηγορούμενο του αντικειμένου *‘τούτους’*, *‘το περίεργο με μας είναι πως ὅσους οι ἄλλοι θεωροῦν ὡς τους πλέον ἀχρείους, εμεῖς του υπολογίζουμε ὡς τους θεματοφύλακες του πολιτεύματός μας’*. **τοιοῦτους:** κατηγορ.
- 3. οἷους περ ἂν...νέμωσιν:** αναφορική υποθετική πρόταση με ἀπόδοση το *‘νομίζομεν’*, και δηλώνει την ἀόριστη επανάληψη στο παρόν μέλλον, *‘ἦν οἱ μέτοικοι νέμωσιν τινὰς προστάτας, τοιοῦτους καὶ τοὺς μετοίκους νομίζομεν εἶναι’*. **οἷους:** κατηγορούμενο στο *‘προστάτας’*, *‘θεωροῦμε ὅτι οἱ μέτοικοι εἶναι ἔτσι, σαν τους προστάτες τους οποιούς ἐπιλέγουν’*. **τοὺς προστάτας:** ἔτσι ἀποκαλοῦσαν στην Αθήνα τον Αθηναῖο πολίτη ο οποίος θα ἐπιλεγόταν ἀπὸ τον μέτοικο ὥστε να τον ἀντιπροσωπεύει στις δικαιοπραξίες του, καθὼς ο ἴδιος ὄντας μέτοικος δεν εἶχε ἀπόλυτη ἐλευθερία κινήσεων. **αὐτοὶ δ’:** ἀντίθεση με ὅ,τι ἔχει προηγηθεῖ *‘ἐνώ χαρακτηρίζουμε τους μέτοικους ὡς καλούς ἢ κακούς ἀνάλογα με τον προστάτη που θα ἐπιλέξουν, ἀντιθέτως εμεῖς οἱ ἴδιοι δεν θεωροῦμε ὅτι θα χαρακτηριστοῦμε ἀνάλογα με τους πολιτικούς που ἐπιλέγουμε για τα ἀξιώματα’*. **τὴν αὐτὴν...δόξαν:** *‘τὴν ὁμοίαν δόξαν’*.

- 4. τοῖς προεστῶσιν:** 'οἱ προεστῶτες = *οι αξιωματούχοι*', συντακτικά εξαρτάται από το 'αὐτήν = ὁμοίαν' ως δοτική αντικειμενική με επίθετα ομοιότητας. **ἡμῶν:** γενική αντικειμενική. **τῶν προγόνων:** γενική συγκριτική. **τοὺς αὐτούς:** κοινό αντικείμενο και στο 'ἐποιοῦντο' και στο 'ἤροῦντο'.
- 5. προστάτας τε...καὶ στρατηγούς:** κατηγορούμενα στο 'τούς αὐτούς'. **νομίζοντες:** αιτιολ. μτχ. **τὸν...δυνάμενον:** έναρθρη μτχ. ως υποκείμενο στο δυνητικό απαρέμφατο 'ἄν βουλευσασθαί'.
- 6. τὰ βέλτιστα:** έναρθρο επίθετο αντικείμενο στο 'ἄν συμβουλευσαι'. **τὸν αὐτὸν τοῦτον:** δηλ. 'τὸν δυνάμενον' ως παράθεση, '*ο ἴδιος ἀπὸ μόνος του*'. **ἄριστ':** αιτιατική επιρρ. του τρόπου. **ἄν βουλευσασθαι:** δυνητικό απαρέμφατο που αναλύεται σε δυνητική οριστική ιστορικού χρόνου, για να αποδώσει το δυνατόν στο παρελθόν 'ἄν ἐβουλευσατο'. **καὶ καθ' αὐτὸν γενόμενον:** '*ὅπως ακριβῶς μπορεί να προτείνει τις καλύτερες λύσεις ἀπὸ το βῆμα ἐνώπιον του κοινού, ἔτσι ακριβῶς και ὅταν θα εἶναι μόνος τους (καὶ καθ' αὐτὸν γενόμενον) στο ὅποιο ἀξίωμα του δώσει η πόλη, πάλι θα μπορεί να συμβουλευέει τα πιο σωστά*'. Η μτχ. χρονική.
- 7. τούτων:** γενική συγκριτική. **οἷς...χρώμεθα:** αναφορική πρόταση. **οἷς:** αντικείμενο στο 'χρώμεθα'. **συμβούλοις:** κατηγορούμενο αντικειμένου.
- 8. ὡς νοῦν οὐκ ἔχοντας:** '*ἐπειδὴ θεωροῦμε ὅτι δεν ἔχουν λογική*', μτχ. υποκειμενική αιτιολογίας λόγω του 'ὡς'. **οἷς..ἄν.. συμβουλευσαιο:** αναφορική πρόταση. **οἷς:** αντικείμενο στο 'ἄν συμβουλευσαιο', 'συμβουλεύομαι τινί = *ζητῶ την συμβουλή κάποιου*'.
- 9. αὐτοκράτορας:** επιρρη. κατηγορούμενο του αποτελέσματος στο 'τούτους', 'αὐτοκράτωρ = *αυτός που ἔχει ἀπεριόριστες ἐξουσίες*'
- 10. ὡς...σοφότερους...καὶ..βουλευσομένους:** δύο μετοχές συνημμένες χρόνου μέλλοντα που δείχνουν τον 'σκοπό', και οι οποίες συνοδεύονται από τον 'ὡς' για να εμφανίσουν τον 'σκοπό' ως κάτι το υποκειμενικό, κι ὄχι σίγουρο ἢ αντικειμενικό '*λες κι ὅταν θα πάνε ἐκεῖ θα γίνουν πιο σοφοί και θα αποφασίσουν πιο εύκολα*'. **ἢ περὶ τῶν ἐνθάδε προτιθεμένων:** β' ὅρος συγκρίσεως.
- 11. οὐ κατὰ πάντων:** '*και οι κατηγορίες που ἐκστομίζω δεν στρέφονται ἐναντίον ὅλων γενικῶς*'. **ἀλλὰ κατὰ τῶν..ὄντων:** '*ἀλλὰ μόνο ἐναντίον ἐκείνων οι οποίοι εἶναι υπεύθυνοι γι' ὅσα λέω*'. Δύο εμπρόθετοι προσδιορισμοί που δηλώνουν την ἐναντιότητα. **ἐνόχων:** ἀναρθρο επίθετο ως κατηγορούμενο στο 'ὄντων'. **τοῖς λεγομένοις:** δοτική αντικειμενική στο 'ἐνόχων'.
- 12. Ἐπιλίποι δ' ἄν:** '*και εἶναι πιθανόν να μου λείπει ὅλο το χρονικό διάστημα της ἡμέρας*'. **τῆς ἡμέρας:** γενική διαιρετική. **εἰ... ἐπιχειροίην:** Εὐθύς υποθετικός λόγος με ἀπόδοση το 'ἐπιλοίποι ἄν', και δηλώνει την 'απλή σκέψη'. **τάς πλημμελείας:** '*τα λάθη, τις παραλείψεις*', αντικείμενο στο 'ἐξετάζειν'. **τάς..ἐγγεγεννημένας:** έναρθρη μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός.
- 13. τῶν...ὄντων:** γενική διαιρετική στο 'τίς'. **σφόδρα:** ἐπίρρημα του τρόπου στο 'ἐνόχων ὄντων', '*κάποιος που θα ἦταν ἰδιαίτερος σε πολύ μεγάλο βαθμό ἔνοχος, κατηγορούμενος*'. **τοῖς λεγομένοις:** έναρθρη μετοχή ως αντικείμενο στο 'ἐνόχων', 'εἰμί ἔνοχος τινι = *κατηγοροῦμαι σε κάτι*'.
- 14. ἀγανακτήσας:** συνημμένη αιτιολογική μτχ. **εἴπερ...βουλευόμεθα:** εὐθύς υποθετικός λόγος της 'πραγματικής' υπόθεσης, με ἀπόδοση τις δύο εὐθείες ερωτηματικές προτάσεις που ακολουθούν.
- 15. δύναμιν:** αντικείμενο στο 'κεκτημένοι'. **πόλεως:** γενική συγκριτική. **ἐλάττω:** 'ἐλάττωνα', κατηγορηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος 'δύναμιν ὥστε ἐλάττωνα εἶναι = *δύναμη που να εἶναι κατώτερη*'. **κεκτημένοι:** κατηγορ. μετοχή.
- 16. τοὺς ἀντιπάλους:** αντικείμενο στο 'ἔχομεν'. **οὐδέν:** ἐπίρρημα '*καθόλου, σε καμία περίπτωση*' με το 'βέλτιον'. **βέλτιον:** ἐπίρρημα του τρόπου στο 'φρονοῦντας'. **ἡμῶν:** γενική συγκριτική. **φρονοῦντας:** κατηγορηματική μετοχή.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και αυτό που είναι το πιο επονείδιστο απ' όλα· όποιους ανθρώπους είναι δυνατόν να παραδεχθούμε ότι είναι οι πιο αισχροί ανάμεσα στους πολίτες, αυτούς ακριβώς θεωρούμε ως τους πιο άξιους προστάτες του πολιτεύματός μας, και ενώ τους ξένους κατοίκους της πόλεώς μας τέτοιους ανθρώπους τους υπολογίζουμε ότι είναι, ανάλογα με τους αντιπροσώπους που εκείνοι θα επιλέξουν, εμείς δεν θεωρούμε ότι θα δεχθούμε την ίδια φήμη με τους ανθρώπους που μας εξουσιάζουν. Και τόσο πολύ διαφέρουμε από τους προγόνους μας, όσο εκείνοι τους ίδιους ακριβώς ανθρώπους και προστάτες του πολιτεύματός τους έκαναν, αλλά και στρατηγούς τους εξέλεξαν, διότι πίστευαν πως αυτός που μπορεί να δώσει τις πιο σωστές συμβουλές από το βήμα, ο ίδιος αυτός άνθρωπος είναι δυνατόν να δώσει συμβουλές και όταν βρίσκεται μόνος του, ενώ εμείς κάνουμε το ακριβώς αντίθετο· όποιους ανθρώπους έχουμε ως συμβούλους για τα πιο σημαντικά γεγονότα, αυτούς ακριβώς δεν έχουμε την αξίωση να τους εκλέγουμε και ως στρατηγούς επειδή θεωρούμε ότι δεν έχουν λογική, ενώ όσους ανθρώπους κανείς δεν είναι δυνατόν να τους συμβουλευθεί ούτε σε ζητήματα προσωπικά, ούτε σε θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος, αυτούς ακριβώς τους ανθρώπους τους στέλνουμε διαπραγματευτές με απεριόριστες ελευθερίες, σαν να πρόκειται να γίνουν πιο σοφοί εκεί που θα πάνε, και να συσκεφθούν με μεγαλύτερη ευκολία για τα ζητήματα των Ελλήνων σε σύγκριση με τα θέματα που τίθενται εδώ στην πόλη μας. Και όλα αυτά δεν τα καταγγέλλω εναντίον όλων γενικώς, αλλά εναντίον εκείνων που ενέχονται σ' αυτές τις κατηγορίες. Διότι θα χρειαζόμουν όλο το υπόλοιπο μέρος της ημέρας, αν επιχειρούσα να εξετάσω όλες τις παραμελήσεις οι οποίες έχουν γίνει στην καθημερινή πρακτική. Ίσως όμως κάποιος από εκείνους που ενέχονται ιδιαιτέρως υπερβολικά στις καταγγελίες μου θα μπορούσε να με ρωτήσει από αγανάκτηση «γιατί, αν έτσι με κακό τρόπο συσκεπτόμαστε, διασώζουμε την ύπαρξή μας και συμβαίνει να έχουμε την ισχύ της πόλεώς μας κατώτερη από καμία άλλη πόλη;». Κι εγώ απέναντι σ' αυτά θα απαντούσα ότι έχουμε τους αντιπάλους μας με μια αντίληψη καθόλου καλύτερη από την δική μας.